

Coalitieakkoord 2015 - 2019

Water verbindt!

Inleiding:

Wij, de vier coalitievormende partijen, te weten CDA, Water Natuurlijk samen met Geborgde zetels Natuur, Geborgde zetels ongebouwd en Christen Unie beschouwen de doelstellingen in dit coalitieakkoord als richtinggevend voor de bestuursperiode 2015-2019.

Resultaat van de coalitieonderhandelingen is, dat het nieuwe dagelijks bestuur als duaal bestuur gaat functioneren. Op basis van de door elk van de betreffende partijen ingediende belangrijkste prioriteiten voor het vormen van een dagelijks bestuur is de uitwerking in dit document tot stand gebracht.

Wij als collegevormende partijen hechten hierbij aan een aantal belangrijke randvoorwaarden. Die worden in deze inleiding eerst benoemd. Daarna zijn de prioriteiten van de diverse partijen geïntegreerd tot een door ieder geaccepteerd geheel.

De randvoorwaardelijke punten zijn:

Algemeen uitgangspunt:

Ons uitgangspunt is, dat Wetterskip Fryslân zijn taakinvulling zo goed mogelijk afstemt op de functies en op de wensen van de gebruikers binnen het beheergebied, zoals op de landbouwkundige gebruiksmogelijkheden, de natuurdoelen en de waterhuishoudkundige behoeften in de stedelijke en andere bebouwde gebieden. Voor de taak waterzuiveren hechten we aan samenwerken in de waterketen en maatwerk leveren voor de aanvoer van communaal en industrieel afvalwater op onze zuiveringsinstallaties en een doelmatige uitvoering van deze taken.

Kerntaken uitvoeren vertrekpunt:

Wij richten ons in elk geval op het uitvoeren van onze kerntaken. Onder kerntaken verstaan wij de waterstaatkundige verzorging van ons beheergebied. De taken die tot dat doel aan waterschappen zijn of worden opgedragen betreffen de zorg voor het watersysteem - dit gaat over de waterveiligheid, het waterkwantiteits- en het waterkwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater - en de zorg voor het zuiveren van afvalwater. Daarnaast kan de zorg voor een of meer andere waterstaatsaangelegenheden zijn, zoals onderdelen van het vaarwegbeheer. De zorg voor het watersysteem, omvat zoals de Waterschapswet bepaalt, mede het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten. Dat neemt niet weg, dat wij als maatschappelijk verantwoord ondernemer bepaalde activiteiten aanvullend willen en zullen ontplooiën. Een voorbeeld, dat verderop wordt benoemd, is dat Wetterskip Fryslân als kennisinstelling participeert in binnenlandse en buitenlandse initiatieven binnen de watertechnologiesector.

Positionering Wetterskip Fryslân:

Wij vinden dat Wetterskip Fryslân als waterschap een belangrijke maatschappelijke taak heeft. Onze inzet is dat Wetterskip Fryslân een zelfstandig waterschap is en blijft.

We vormen een open en transparant waterschap, dat meerdere doelen en stakeholders, burgers en belanghebbenden actief verbindt. Wij willen, dat ons waterschap constructief deelneemt in maatschappelijke processen, die invloed hebben op onze kerntaken. Daarbij willen wij ook, dat ons waterschap vanzelfsprekend in dialoog gaat met de burgers en bedrijven in gebiedsprocessen en projecten die wij uitvoeren. Dat vraagt om een daarbij passend actief en interactief communicatiebeleid.

Waterbeheer in interactie met de samenleving:

In het waterbeheer doen zich nieuwe ontwikkelingen voor op het gebied van samenwerken met de samenleving. We doelen hierbij op bijvoorbeeld de samenwerking met de zogenaamde collectieven in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid.

Het initiatief is al genomen om in samenwerking met de gebiedspartners door middel van groenblauwe diensten - in een win-win situatie - allerlei waterdoelen te realiseren zoals doelmatig waterbeheer en onderhoud aan waterschapswerken, aanleg en onderhoud van natuurvriendelijke oevers en waterberging. Wij zetten dit ingezette initiatief actief voort.

Meer burgerparticipatie zien wij als een uitdaging. Het kan hier gaan om bewoners of bedrijven, die tegen betaling een deel van het beheer en onderhoud overnemen. Of het betreft een interactief proces met de streek over toekomstbestendig waterbeheer, of een burgerinitiatief ter bevordering van de leefbaarheid waar samen wordt opgetrokken.

Samenwerkingsmogelijkheden:

'Water verbindt over de grenzen van organisaties heen!'

We zetten in op samenwerking met andere overheden en kennisinstellingen, zeker daar waar synergiewinst te halen valt. Dat geldt bijvoorbeeld voor samenwerking in de waterketen, of samenwerking in het heffen van belastingen.

Samenwerking in de Streekagenda's met maatschappelijke partners voor het realiseren van waterschapsdoelen achten wij perspectiefvol.

Wij willen, om duidelijkheid te geven over de toekomst, een definitieve verkenning over samenwerking van ons laboratorium met mogelijke kansrijke partners uiterlijk in 2016 afronden.

Wij als de college vormende partijen hebben de volgende beleidsdoelstellingen:

1. Waterveiligheid:

We werken verder aan een veerkrachtig watersysteem dat de gevolgen van klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling aan kan. De zandige kust en de primaire keringen langs de Noord- en Waddenzee en langs het IJsselmeer beheren we kwalitatief verantwoord om het beheergebied blijvend en duurzaam te beschermen tegen overstromingen. Het Deltaprogramma Waterveiligheid is daarvoor het uitgangspunt. Het huidige en het nieuwe Hoog Water Beschermings Programma (HWBP) voeren we conform planning uit.

We bepalen op basis van het Veiligheidsplan II de richting en de maatregelen voor de Friese boezem en de deelwatersystemen. Voor ons is daarbij erg belangrijk, dat er voor de toekomst een evenwichtig watersysteem in ons beheergebied blijft. Een goede balans tussen wat de regionale watersystemen zelf aan kunnen bij wateroverlast en de robuustheid van de Friese boezem met noodzakelijke spui- en maalcapaciteit is daartoe uitgangspunt. Dit concretiseren we op basis van verdere verkenningen uiterlijk eind 2016. Dat betekent, dat we de in Veiligheidsplan II aangegeven maatregelen gaan voorbereiden en daar waar mogelijk gaan uitvoeren. Daarbij ontzien wij bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen voor waterberging zoveel mogelijk goede landbouwgrond.

Onze inzet is er op gericht om het oevers- en kadenprogramma vóór 2027 af te ronden zoals met de provincie Fryslân is afgesproken. Combinatiemogelijkheden met KRW-inrichtingsmaatregelen en recreatief medegebruik willen we daarbij benutten, waarbij de voorwaarde is, dat iedere partij zijn financiële verantwoordelijkheid moet nemen.

2. Toekomstbestendig waterbeheer:

We starten met het Toekomstbestendig Waterbeheer door het daadwerkelijk toe te gaan passen in een aantal gebieden. Toekomstbestendig waterbeheer houdt in, dat wij streven naar een kosteneffectieve, robuuste, veerkrachtige, klimaatbestendige en ecologisch verantwoorde inrichting van de watersystemen. De in de 'Agenda Toekomstbestendig waterbeheer' genoemde kansrijke mogelijkheden om in delen van het beheergebied het watersysteem te vereenvoudigen en daarmee op termijn goedkoper te maken, worden waar mogelijk uitgevoerd.

3. Veenweidevisie realiseren:

Wij vinden het belangrijk dat er concrete maatregelen worden genomen om verdere achteruitgang van het veenweidegebied zoveel mogelijk te stoppen. De voornemens in de door Provinciale Staten vastgestelde 'Veenweidevisie' en in de 'Bestuursnota Veenweide' van het waterschap zijn daarvoor het vertrekpunt. We concentreren ons daarbij vooral op de gebieden met een dik veenpakket. Maatwerk is vereist om per gebied te bekijken welke mogelijkheden en noodzakelijkheden er zijn. Het waterschap stelt zich actief op in het bevorderen van een maatregelenpakket en een peilbeheer dat het behoud van het veenweidegebied versterkt. We vinden dit belangrijk om onherstelbare schade aan natuur, landschap, infrastructuur en hoge maatschappelijke kosten voor de burger te voorkomen. We nemen onze maatregelen op zodanig wijze, dat landbouw op verantwoorde wijze in het gebied mogelijk moet blijven.

4. Watergebiedsplannen en overname stedelijk waterbeheer afronden en uitvoeren:

Uiterlijk medio 2016 ronden we het opstellen van Watergebiedsplannen en de overdracht van stedelijk waterbeheer af. De uitvoering van de maatregelen in de Watergebiedsplannen willen we op basis van een uitvoeringsprogramma prioriteren met inachtneming van de financiële haalbaarheid. We streven er naar om de gemaakte afspraken met burgers en bedrijven zoveel mogelijk te realiseren binnen de afgesproken termijnen. Bij het realiseren van maatregelen uit de Watergebiedsplannen zetten we het instrument van groenblauwe diensten actief in. Samenwerking met de agrarische gebiedscollectieven en de natuurterreinbeherende organisaties vinden we daarbij belangrijk.

De met de gemeenten gemaakte (beleids)afspraken over inrichting en beheer en onderhoud van stedelijk water betrekken we bij de uitwerking van Veiligheidsplan II. De uitgangspunten op het gebied van water vasthouden en het kunnen bergen van water ook in bebouwd gebied blijven we daarbij consistent toepassen.

5. Waterkwaliteit oppervlaktewater en uitvoeren KRW maatregelen:

Wij zetten ons in voor verbetering van de waterkwaliteit. Belangrijke onderwerpen daarbij vinden we het uitvoeren van de KRW maatregelen, het terugdringen van emissies en de beheersing van verzilting.

Het KRW-programma wordt conform de Europese wetgeving en afspraken afgerond. KRW-maatregelen blijven we kritisch beoordelen op effectiviteit. Wij zetten bij de realisering van KRW maatregelen zo veel mogelijk in op het combineren van verschillende doelstellingen en het benutten van externe financiële middelen. Voorbeelden daarvoor zijn:

- de aanleg van natuurvriendelijke oevers in het kader van het oevers- en kadenprogramma in combinatie met de voornemens in Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) en Naturaz000-maatregelen;
- de aanleg van vismigratievoorzieningen in combinatie met renovatie van sluiswerken,
- of gebiedsontwikkelingen zoals Landinrichtingen beekdalinrichting De Lende en it Alddijp.

Het terugdringen van emissies en nutriënten blijkt de belangrijkste succesfactor om de waterkwaliteit te verbeteren. Wij willen in nauwe samenwerking met de landbouwsector de in het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW) geformuleerde doelstellingen voor het terugdringen van emissies vorm gaan geven. Wij willen in die samenwerking, dat de ambities genoemd in het DAW op het gebied van waterkwaliteitsproblemen op een motiverende en stimulerende wijze met maatwerk zoveel mogelijk worden gehaald. Daarbij is ook de ambitie dat in 2021 de agrarische watervoorziening duurzaam is door spaarzaam om te gaan met water op bedrijfsniveau, waterconservering op gebiedsniveau en een slimmere verdeling en buffering van water.

We realiseren de afspraken in het Convenant Erfafspoeling, dat is afgesloten tussen LTO-Noord Fryslân, Agrarische Jongeren Friesland, de afdeling Friesland van de Nederlandse Melkveehouders Vakbond en Wetterskip Frylân. Maatwerk staat ons daarbij voor ogen. De gezamenlijke aanpak moet er toe leiden dat gedurende de looptijd van het convenant (2015-2021) de nutriëntenemissie vanaf het erf op melkveebedrijven met 80% vermindert. Gedurende deze periode monitoren we de resultaten en evalueren we het succes van het convenant.

Het resultaat van alle KRW maatregelen moet zijn dat de waterkwaliteit en de ecologische situatie van de wateren in Fryslân verbetert. Dat heeft tevens een positief effect op de gebruikswaarde van het water ten behoeve van de landbouw en de recreatieve en economische waarde door het realiseren van goed zwem- en vaarwater en viswater.

Wij zetten ons in om lozingen van de recreatievaart te voorkomen. Omdat handhaving van de wettelijke bepalingen onhaalbaar blijkt, blijven we door middel van actieve communicatie de recreatievaart stimuleren om afvalwater te verzamelen in plaats van op oppervlaktewater te lozen. We zetten zo nodig een lobby op om betere en handhaafbare wettelijke maatregelen mogelijk te maken.

In de noordelijke akkerbouwgebieden streven wij er naar de zoetwatervoorraad in het grondwater te verhogen, waarmee de invloed van de zoute kwel op het oppervlaktewater kleiner wordt. Daarnaast willen wij in dit gebied ook het efficiënter gebruik maken van het beschikbare water stimuleren. Het op bedrijfsniveau bijvoorbeeld drainagewater opvangen en infiltreren in de bodem en het stimuleren van de zoetwaterlens in het grondwater mede ten behoeve van een geschikte watervoorraad in het groeiseizoen voor landbouwkundig gebruik, zoals in het pilotproject Spaarwater wordt beproefd, achten wij kansrijk. Vooralsnog achten wij de huidige wijze van verziltingsbestrijding door middel van gericht doorspoelen effectief. Met de genoemde maatregelen kan de hoeveelheid doorspoelwater wellicht beperkt worden.

6. Bodemdaling door delfstofwinning:

Ook in deze bestuursperiode willen wij dat de effecten van delfstoffenwinning op de waterhuishouding, op oevers en kaden en op kunstwerken volledig worden gecompenseerd. De kosten daarvan dienen door de veroorzakers te worden vergoed.

7. Waterzuiveren en samenwerken in de waterketen:

Wat betreft de zuiveringsprestaties willen wij continueren, dat de op te leveren effluëntkwaliteit van de zuiveringsinstallaties voldoet aan de normen. Voor het totale zuiveringsproces opteren wij voor prestaties, waarbij sprake is van een zo duurzaam en doelmatig mogelijk gebruik van grondstoffen, reststoffen en energie. Wij realiseren de voornemens die in 2011 door de waterschappen in de Green Deal Energiefabrieken zijn vastgelegd. Daarmee levert ons waterschap zijn bijdrage aan de doelen

ten aanzien van energie-efficiënter werken, minder uitstoot van broeikasgas, duurzaam inkopen en zelfvoorzienend worden door eigen duurzame energieproductie (40% in 2020).

Wij zetten maximaal in op een duurzame en efficiënte slibverwerking, waarbij energie- en grondstoffenwinning uit het slib belangrijke uitgangspunten zijn.

Verder vinden wij het van belang dat de mogelijkheden worden onderzocht voor scheiding aan de bron van medicijnresten en hormonen. Ook het extra zuiveren van het afvalwater op deze stoffen vinden we een belangrijke ontwikkeling. Daartoe willen we deelnemen in de samenwerking die tussen waterschappen, drinkwaterbedrijven en het Rijk op gang is gebracht. We zullen in de bestuursperiode moeten bepalen hoe we nieuwe zuiveringstechnieken voor dit doel gaan toepassen. Of er werkelijk geïnvesteerd gaat worden is mede afhankelijk van het landelijke en Europese beleid (bijvoorbeeld maatregelen in de farmacie of maatregelen bij ziekenhuizen).

Bij het verhogen van de doelmatigheid en de duurzaamheid van de zuiveringstaak wordt door ons de hele keten, te weten drinkwatervoorziening-riolering-zuivering, in beschouwing genomen. Samenwerking met onze waterketenpartners onder andere binnen het Fries Bestuursakkoord WaterKeten (FBWK, 2010) vinden wij belangrijk. Kennisdelen, elkaar faciliteren en verbindingen leggen, zijn daarbij belangrijke voorwaarden voor succes. De ambities en noodzakelijke besparingen in de keten, die voortvloeien uit het Bestuursakkoord Water willen wij binnen onze taakstelling en in actieve samenwerking realiseren.

8. Duurzaamheid, innovatie en kennis delen:

Wetterskip Fryslân moet optimaal kansen benutten voor innovatie en duurzaamheid. De unieke combinatie van een groot waterschap en kennisinstituten op het gebied van watertechnologie in Fryslân zoals Wetsus en Dairy Campus moet worden benut om nieuwe oplossingen te zoeken. Ook de samenwerking met onderwijsinstituten en bedrijfsleven om innovaties tot ontwikkeling te brengen, continueren wij actief. Fryslân is met zijn Watercampus Leeuwarden het knooppunt voor de Nederlandse watertechnologiesector en vervult daarmee een sectorverbindende rol voor Europa. Wij willen, dat Wetterskip Fryslân als kennisinstelling actief participeert in de initiatieven binnen de Friese watertechnologiesector. Kennis delen en kennis uitwisselen ook internationaal vinden we daarbij belangrijk. Dat past ook bij verantwoord duurzaam ondernemen door overheden. Aansluiting zoeken bij de internationale samenwerking die vanuit de Watercampus wordt georganiseerd en gestimuleerd vinden wij belangrijk. De lopende projecten sanitatieproject en het Ara-Sul project in Mozambique zijn voorbeelden, die daar naadloos op aansluiten.

Wij stimuleren innovatieve maatschappelijke ontwikkelingen, die duurzame resultaten opleveren voor onze taken. Een mooi voorbeeld van een dergelijke ontwikkeling is het project Glastuinbouw Waterproof. Dat project heeft als resultaat het sluiten van de waterkringloop op bedrijven met substraatteelt. Emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater of riool worden met moderne technieken voorkomen. Hierdoor passen de glastuinbouwbedrijven ook in ons beheergebied zelf een gesloten kringloop toe.

Ook het decentrale zuiveringsproject Waterschoon te Sneek is een voorbeeld van samenwerking. De evaluatie van dit project in 2017 zien wij met belangstelling tegemoet.

9. Kennis en educatie:

Het hebben, houden, en ontwikkelen van een professionele en efficiënte organisatie is voor het functioneren van ons waterschap van groot belang. Wij vinden dat daartoe een goede balans aanwezig moet zijn tussen hoogwaardige eigen kennis en kennis die gebruikt wordt van derden.

Naast een uitvoeringsgerichte organisatie is de organisatie van Wetterskip Fryslân in onze ogen ook een belangrijk kennisinstituut. Het op peil houden van kennis in de organisatie van het waterschap vinden wij belangrijk. Daarom willen wij investeren in kennisontwikkeling.

Wij investeren in educatie op alle onderwijsniveaus, want wij vinden het belangrijk dat de instroom van de jonge generatie kenniswerkers plaatsvindt. Wetterskip Fryslân heeft de komende jaren veel vacatures te vervullen, deels veroorzaakt door pensionering en uitstroom.

Wij vinden het belangrijk daartoe aan te sluiten op de ambities en activiteiten die de Nederlandse watersector ontwikkelt. Deelname in het Kernteam Human Capital binnen de landelijke Topsector Water en in activiteiten samen met HBO en MBO onderwijsinstellingen in de regio, zoals respectievelijk in het CEW en CIVwater stimuleren wij van harte. Het Bezoekerscentrum bij het Ir. D.F. Woudagemaal vinden wij daarbij een hotspot voor educatie en informatie over ons watersysteem- en waterketenbeheer.

10. Financiën:

We vervolgen de ingezette route in het Meerjarenperspectief 2015-2019. We hechten aan een sober en doelmatig Wetterskip Fryslân, dat zich zoveel mogelijk richt op zijn kerntaken en kostenbewustzijn uitstraalt. Wij hechten eraan, dat de geprognosticeerde stijgingspercentages in het Meerjarenperspectief beheersbaar blijven en op termijn mogelijk kunnen worden omgebogen. Om dat voornemen te bereiken achten wij het van belang om een brede afweging in gang te zetten waarbij, eventueel inclusief een takendiscussie, besparingen zijn te realiseren. Daarbij wordt op voorhand niets uitgesloten maar lijkt op basis van de huidige vervulling van taken een nieuwe reorganisatie in onze organisatie niet op zijn plaats. Daar waar kansen voor besparing zijn, willen wij die realiseren. Wetterskip Fryslân moet uiteraard wel in staat blijven al haar taken goed uit te voeren.

Wij staan voor financiën op orde, lastenbeheersing en beheersing van de schuldenontwikkeling. Dat kan onder andere door een risico gestuurd investeringsbeleid te ontwikkelen. Assetmanagement is daartoe een adequaat middel. In het eerste jaar van de nieuwe bestuursperiode willen wij een definitieve beslissing nemen over het wel of niet instellen van een schuldenplafond. Het is belangrijk om scherp toe te zien op financiële ontwikkelingen zoals de rente trends.

Eventuele toekomstige overdracht van taken van andere overheden dient plaats te vinden met financiële compensatie¹. Geen nieuwe taken zonder geld.

We handhaven de kwijtscheldingsregeling.

Ter afronding:

Wij als collegevormende partijen vinden, dat wij op basis van de voorgaande uitgangspunten en doelstellingen voldoende consensus hebben om samen het nieuwe dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân enthousiast en gemotiveerd vorm te gaan geven.

Water is de aanjager én fungeert als verbindend element in maatschappelijke processen. Wij ervaren de verbindende kracht van water als stimulans voor ons als bestuurders om in de voor ons liggende bestuursperiode samen een krachtige speler te zijn in het uitoefenen van onze taken.

¹ In de vorige bestuurperiode werden een aantal taken overgedragen en werden kosten door andere overheden overgeheveld naar Wetterskip Fryslân. Dat betrof bijvoorbeeld de kosten voor muskusrattenbestrijding, gedeelte HWBPkosten, overdracht taakgedeelte vaarwegbeheer, zwemwater- en grondwaterbeheer.